

Geschiedenis kan imago waterschappen verbeteren

Archivaris pleit voor toekomst voor het waterschapserfgoed

— Bina Ayar

De geschiedenis van de waterschappen is de geschiedenis van Nederland. Maar waar duizenden toeristen jaarlijks afkomen op bijvoorbeeld het Woudagemaal in Friesland, zijn nog weinig Nederlanders bekend met het waterschapserfgoed dat voornamelijk in kasten achter slot en grendel zit. Jelle Hagen, archivaris bij Wetterskip Fryslân en voorzitter van de werkgroep cultuurhistorisch erfgoed, pleit voor een toekomst voor het waterschapserfgoed.

— Alleen al het archief van Wetterskip Fryslân telt 1000 strekkende meter papier. Daarnaast heeft Fryslân meer dan vierhonderd voorwerpen die het verleden tastbaar maken. Van raderboten tot trekzeisen, ouderwetse stembussen, hensbekers, complete ameublementen en zandzakken. Spullen die tot de verbeelding spreken, of letterlijk en figuurlijk goud waard zijn. Om maar te zwijgen over de kunstwerken in het veld; gemalen, dijken, sluisen en ander onroerend goed van historische betekenis. Ten zuiden van Oostmahorn in de Lauwersmeerdijk ligt een munitiedepot uit 1809, aangelegd door de Fransen. Het heeft niets met de waterschappen te maken, maar de ligging maakt dat het eigendom is van het Friese waterschap en dus zou er iets mee gedaan moeten worden, vindt Hagen.

— “De archieven van de waterschappen zijn weliswaar in orde- dat moet van de archiefwet- maar met de kunstwerken in kasten en werkplaatsen, en het onroerend goed wordt weinig gedaan,” zegt Hagen. Jammer, vindt hij. “Vooral vanuit het oogpunt van communicatie.” Hagen is er van overtuigd dat het erfgoed kan bijdragen tot meer draagvlak en betrokkenheid van burgers

bij de waterschappen. Het is volgens hem een zeer effectief communicatiemiddel. “De natie is in verandering, mensen denken na over wie ze zijn, waar ze vandaan komen en waar ze heen willen. Iets meer dan de helft van de Nederlanders is geïnteresseerd in geschiedenis. Die kun je bereiken door iets te doen met het erfgoed.”

— De makkelijkste manier om het erfgoed in te zetten is volgens Hagen als het een functie heeft. “Zoals het Woudagemaal. Dat wordt zo’n twee weken per jaar gebruikt en dan moet je het ook goed onderhouden.” Andere activiteiten vergen meer creativiteit maar kunnen volgens de archivaris wel bijdragen tot meer naamsbekendheid en een beter imago van de Schappen. Die zouden zich duidelijker moeten profileren als de oudste democratisch functionerende overheden. Overheden die bovendien de economische inrichting en het landschap van Nederland grotendeels hebben bepaald. Het erfgoed wordt verder als het aan Hagen ligt een vast onderdeel in het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers. “Omdat het kan bijdragen tot het gevoel van trots onder medewerkers, dat motiveert natuurlijk enorm, vooral in tijden van fusies.”

— Sterke drank

— Het pleidooi van Hagen beperkt zich niet tot Friesland. De geschiedenis van de waterschappen kent veel overeenkomsten met name als het gaat om de inrichting van de organisatie. Dat is ook te zien in de voorwerpen. Zo hebben veel waterschappen een hensbeker. Al vanaf de middeleeuwen is het een goede traditie dat ambtenaren en bestuurders samen de hensbeker heffen na het vaststellen van de begroting. Als een symbool van broederschap. “Dat gebeurt nog steeds, alleen gaat er nu geen sterke drank in maar wijn.” Aan de andere kant

is er veel couleur locale. De veenpolders in Friesland die half particulier eigendom waren zijn typisch voor de regio. Alle waterschappen, met name de zeewerende, beschikken over een schat aan historisch materiaal waar geschiedenisminnend Nederland naar hunkert.

— Voor Friesland denkt de werkgroep al over diverse activiteiten: een bezoekerscentrum bij het Woudagemaal, reizende tentoonstellingen van interessante voorwerpen, historische stands bij de verkiezingen, en het digitaal beschikbaar stellen van de historische schatten. Hagen droomt zelf van het eerste volledig interactieve en virtuele museum van Friesland. De werkgroep denkt ook aan aansluiting bij bestaande initiatieven als Open Monumentendag. Er zijn in het gebied immers zo’n 21 waterschapswerken die al op de lijst van Rijksmonumenten staan.

— Hagen: “Vijf van de zes gebouwen en gebieden in Nederland die door Unesco zijn aangewezen als werelderfgoed hebben met water te maken, daar mogen we best trots op zijn.” Het is eigenlijk vooral vreemd dat niet eerder is begonnen met het openstellen van het erfgoed. “Het is natuurlijk niet de kerntaak van de waterschappen, we hebben het altijd druk genoeg gehad met andere zaken. Maar als je het erfgoed toekomst geeft dan is dat goed voor de toekomst van de waterschappen. De tijd is er nu rijp voor om dat te doen.”

— Het Waterschap start vanaf het volgende nummer met de serie ‘Schatten van de Schappen.’ Met daarin iedere keer een andere schat van de waterschappen. Een voorwerp aanmelden kan via redactie.hetwaterschap@uvw.nl

